

Amusementsmuziek in Bussum

Eric Bor

Naast serieuze klassieke muziek en muziek van harmonieorkesten en koren, bestond en bestaat er in Bussum natuurlijk ook lichtere muziek: vooral dansmuziek en populaire muziek.

Straatmuzikanten in de tuin van De Rozenboom, 1900

Vroeger tijden

Aan de textielkoopman Andries Schoemaker (1637-1735) danken we een beschrijving van 'dansmuziek' in Bussum in de vroege 18de eeuw. Schoemaker bezocht in de jaren twintig van de 18de eeuw bijna alle steden, dorpen en gehuchten van Nederland. Tijdens zijn reizen maakte hij beschrijvingen met allerlei historische en culturele bijzonderheden van de plaatsen die hij aandeed. Hij illustreerde zijn beschrijvingen met tekeningen, die vaak in kleur werden uitgevoerd.

In Bussum maakte hij in 1728 een ingekleurde tekening van de voormalige Vituskapel en beschreef hij het 'jongspel', waarbij de ongehuwde jongens dansten

met de ongehuwde meisjes. De muziek werd verzorgd door vier vrouwen, die trommelen en klepperden met een lange sleutel. Niet bepaald een dansorkest, maar wel een ritmesectie die dansen mogelijk maakte.

In de 19de eeuw werd er in de zalen van de herbergen (De Roozenboom, 't Zwaantje, Jan Tabak en De Gooische Boer) dikwijls gedanst. Welke musici daarbij de muziek maakten, is slechts in een enkel geval bekend. We weten dat de Hilversummer Piet de Speelman omstreeks 1850 in 't Zwaantje voor de muziek zorgde. Hij speelde viool en harmonica en was in Bussum behoorlijk populair.

In de tuin van het in 1874 gebouwde Hotel Nieuw Bussum werd dikwijls gedanst bij de muziek van een strijkje. In 1897 werd Concordia gebouwd, dat als concertzaal, als schouwburg en later zelfs als bioscoop dienst deed. Zowel uitvoeringen van serieuze muziek als van amusementsmuziek vonden hier plaats en alle toneeluitvoeringen hadden 'bal na'. 's Zomers kon er vaak ook in de tuin van Concordia gedanst worden.

De zoste eeuw

Doordat Bussum omstreeks 1900 vooral 's zomers langzamerhand veel welgestelde inwoners had, werd het ook voor straatmuzikanten een interessant werkterrein. De Historische Kring Bussum heeft twee foto's van straatmuzikanten uit die tijd in zijn archief: de ene genomen in de tuin van De Roozenboom en de andere op de Vlietlaan. In 1902 stelt een 'Buurman v/d Veerkamp' in een ingezonden brief in de *Bussumsche Courant* geërgerd vast, dat ten tijde van de kermis tal van 'Boendermakers, Liedjeszangers, Planeettrekkers, Harmonikaspelers en Tambourijnvirtuosen' met hun woonwagens in Bussum opdoken, die met de kermis eigenlijk niets te maken hadden.

Op de kermis in 1907 stond 'De Smet's Ronde Danssalon, met Elektriciteit verlicht en maar liefst 300 bekleede stoelen, een

Italiaanse straatmuzikanten in 1902

spiegelgladde Dansvloer en een Orchestrion [een soort draaiorgel-zonder-wielen, EB] met 100 verschillende dansstukken, sterk 32 muzikanten'.

Vanaf 1914 trok het Bussumse echtpaar Hens en Wobbina Clinge Doorenbos regelmatig op de motor met zijspan het land in om hun zelfgeschreven, op de actualiteit inspelende liedjes ten gehore te brengen, waarbij Wobbina Hens op de piano begeleidde. Zij traden uiteraard ook in Naarden en Bussum op. Hens en Wobbina zouden tot 1940 met hun liedjes door het land blijven trekken. Hun collega Jean-Louis Pisuisse was tot zijn dood in 1927 regelmatig te beluisteren in theater Novum aan de Vlietlaan in Bussum. In Novum stonden ook met enige regelmaat revues op het programma.

In het begin van de nieuwe eeuw waaide een nieuwe muzieksoort uit Amerika over naar Europa: de jazz. Vanaf 1915

werd ook in Bussum in de advertenties van Concordia en andere dansgelegenheden steeds vaker vermeld dat een 'jazzband' de muziek verzorgde. Een bekende Bussumse jazzband die vaak in Concordia optrad was The Jolly Jokers. Ter gelegenheid van zijn eenjarig

Hens en Wobinna omstreeks 1914

Jack Miller and his Rhythm Five in Concordia in de jaren dertig

bestaan verzorgde deze band op zondag 24 januari 1926 in Concordia 's middags een thé-dansant en 's avonds een soiree-dansant, waarvan de opbrengst ten goede kwam aan de slachtoffers van de rampzalige overstromingen van de Maas eerder die maand.

De jaren dertig

In *Contactblad*, de voorganger van het *Bussums Historisch Tijdschrift*, beschreef mevrouw C. Bus-Degger in 1996 herinneringen aan straatmuzikanten in de jaren dertig: 'Een vaste straatmuzikant in Bussum was natuurlijk Pluer met zijn orgel. Iedere week kwam hij langs met het orgel en een paard ervoor. Pluer draaide het wiel en zijn dochter Marietje haalde geld op langs de huizen. Bijna iedereen gaf 1 cent. Wij kinderen probeerden als het orgel ging rijden er achterop te gaan zitten, maar Pluer joeg ons weg. Hij heeft later spijkers achterop gemaakt, zodat we niet meer mee konden rijden. Dan was er Peters met zijn accordeon. Hij ging bij de huizen achterom. Dit waren de vaste straatmuzikanten.

Maar soms kwam er plotseling een vreemde. Ik herinner me de "Koperen Ko" en ook een man met een zingende zaag. Er kwam ook eens een open vrachtwagentje met een piano erop. De muzikanten waren vier Duitsers. Er was een pianist bij, maar ik weet niet meer wat de andere drie deden. Maar wij vonden het geweldig interessant. Een piano zagen wij niet zo vaak en een vreemde taal hoorden we ook nooit. Mijn oudere zuster herinnert zich Johannes de Heer; ook op een open vrachtautootje met daarop een orgeltje. Hij ging dan op de hoek van de Bijlstraat zijn zelfgemaakte christelijke liederen staan zingen. Veel

The Heartbreakers (foto Gooisch Poparchief)

Metro-kwintet (foto Gooisch Poparchief)

katholieken vonden het maar niks, maar mijn moeder ging altijd luisteren.'

De Bussumse pianist/accordeonist Jaap Molenaar richtte onder de artiestennaam Jack Miller in het begin van de jaren dertig een band op, die de naam Jack Miller and his Rhythm Five kreeg. Met deze band trad hij overal in het land bij feesten en partijen op. Op zaterdagavonden speelde hij in Concordia dansmuziek. Helaas kwam hij in 1946 door een noodlottig ongeval om het leven.

In 1950 werd het Bussumse dansorkest The Heartbreakers opgericht. Dit orkest trad bijna dertig jaar in tal van dansgelegenheden op. In 1979 ging het verder als het Gooisch Dansorkest, dat tot 1985 bestond.

Een allround dansorkest uit Bussum dat altijd strak in het pak optrad, was het Metro Kwintet, dat van 1962 tot 1985 bestond. Voor optredens op carnavalsavonden werden de kostuums en de naam van het kwintet soms door de eega's van de musici aangepast.

Vanaf eind jaren vijftig organiseerde The Modern Jazzclub regelmatig jazzavonden in Concordia, waarbij ook gedanst kon worden.

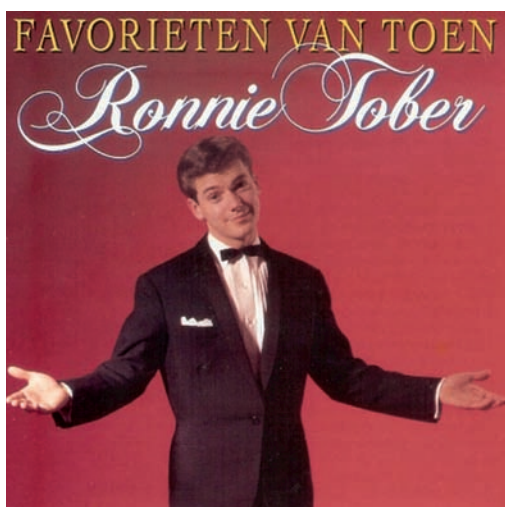
Sterren uit Bussum

De uit Amerika overgewaaide *Hawaiian* muziek werd in Bussum vertolkt door The Honolulu Minstrels. Eigenaardig genoeg werd in de jaren vijftig ook krontjongmuziek populair: muziek uit de in 1949 onafhankelijk geworden voormalige kolonie Nederlands-Indië. In Bussum kreeg deze muziek vertegenwoordigers in twee duo's: De Ambonita's van de vriendinnen Letty Mouissie en Trudy Calis, die optraden van 1959 tot en met 1963; en Doea Melatti, van de zusjes Bep en Henny Kok, waarvan in 1956 en 1958 zelfs platen met krontjongliedjes verschenen. Overigens brachten ze ook platen uit in andere genres onder de namen de Marker Meidjes (1956) en de Cinderella's (1958). Een ander succesvol Bussums duo was De Carina's. Zij maakten platen in 1962 en 1963.

Doea Melatti (foto Gooisch Poparchief)

Veruit de bekendste Bussumse zanger is Ronnie Tober. Hij werd op 21 april 1945 in Bussum geboren en emigreerde op 3-jarige leeftijd naar New York. Toen hij in 1963 naar Nederland kwam om zijn oma te bezoeken, had zijn tante een optreden voor hem geregeld in het televisieprogramma 'Voor de vuist weg' van Willem Duys vanuit Concordia. Daarmee startte zijn lange carrière. Hij vestigde zich weer in Bussum en trad sindsdien op in talloze zalen en

(Foto website Ronnie Tober)

televisieprogramma's, scoorde hits en werkte mee aan Sinterklaasfilms. Hij is nu 77 en nog steeds actief.

In de jaren zestig schoten de popgroepen als paddenstoelen uit de grond. Sommige ervan bestonden kort, andere vele jaren lang, zij het soms onder verschillende namen. Zelfs nu is een klein aantal van die groepen nog actief, al gaan ze soms al lang niet meer het podium op. In het Goois Poparchief heeft Geert Jan Westenbrink gegevens over zo'n beetje alle popgroepen uit het Gooi uit de jaren zestig en zeventig op een rijtje gezet. Van de meer dan 20 Bussumse popgroepen noem ik hieronder alleen die waarvan er platen zijn verschenen.

- De symfonische rockgroep The Ball (1973-1977) maakte singles in 1976 en 1977.
- The Playboys (1965-1975) maakten singles in 1969 en 1970. Hun single 'Snoopy' werd in 2008 gebruikt in de Amerikaanse speelfilm Nick & Norah's Infinite Playlist.
- Van de groepen Names and Faces (1965-1966) en The Rascal Rout (1965-1967) verschenen twee nummers op de LP 'Behind the Dikes' (1966).

Theater Novum aan de Vlietlaan

Jeugdkapel aan de Meentweg, gebouw Eltheto achter de Vredekerk, Ons Gebouw (Vossiuslaan 71), 't Trefpunt op de hoek van de Lorentzweg, de bovenzaal van theater Novum, de aula van de Bernadetteschool, de kelder van de Jozefschool en vooral buurthuis De Engh waren plekken waar activiteiten voor jongeren georganiseerd werden en waar vaak bandjes optraden. In 1968 werd ook in het Blindeninstituut aan de Amersfoortsestraatweg een beatkelder geopend, waarvoor de jongeren uit Bussum, Huizen en Naarden ook uitdrukkelijk werden uitgenodigd om integratie met hun blinde leeftijdgenoten te bevorderen. Dat leidde zelfs tot het ontslag van twee directeuren. De krant schreef: 'Wat de directe aanleiding was is onduidelijk, maar uit mondelinge mededelingen kan men afleiden dat de beatkelder inmiddels een reputatie had opgebouwd als het Sodom en Gomorra van het Gooi.' In buurthuis De Engh aan de Nijverheidswerf zaten verschillende clubs: in de kelder

(Foto Gooisch Poparchief)

Podia

Tegelijk met het aantal popgroepen steeg ook het aantal gelegenheden waarin de jeugd naar popmuziek kon luisteren. De

De Jeugdkapel aan de Meentweg

Folksongclub 2 benee A.P., in kleine zalen 't Mandje en 't Vat en in de grote zaal 't Smurf.

Een heel bijzonder podium bood de luifel van Radio Velt aan de Huizerweg. Enkele bands mochten daar hun single presente-

't Smurf

De geschiedenis van de beatclub 't Smurf is bijzonder. De kelder onder slagerij Hendrikse aan de Landstraat was aanvankelijk de oefenruimte van de band Shock, maar werd door zoveel jongeren bezocht dat het van lieverlede een beatkelder werd. Het grote aantal jongeren in de kelder die maar één ingang had leverde echter een gevaarlijke situatie op, die de gemeente ertoe bracht de beatkelder door de politie te laten sluiten. Met hulp van de gemeente konden de activiteiten niet veel later worden voortgezet in de grote zaal van buurthuis De Engh. De zo ontstane beatclub 't Smurf programmeerde bekende bands, waarvoor het publiek van heinde en verre toestroomde. De club schreef geschiedenis toen op 1 juni 1968 de Engelse band Pink Floyd er optrad.

Affiche van 't Smurf

**Nachtclub
The Basement aan
de Herenstraat**

ren. Op 3 juli 1964 was dat de Hilversumse band The Fancy Five en op 28 juni 1965 The Rascal Rout.

Ook de voormalige winkel Maison Suisse aan de Havenstraat had een plateau waarop ooit een band stond, dat was de formatie Neighbour in de jaren zeventig.

In 1969 werd de nachtclub The Smugglers geopend aan de kop van de

**Jazz Connection
in Langs de lijn op
12 februari 2012 (foto
Jazzclub Langs de lijn)**

Nieuwe 's-Gravelandseweg. In 1973 volgde nachtclub Bonaparte achter het voormalige restaurant De Harmonie. Deze werd gevolgd door de nachtclubs Sir, Forty Five (Generaal de la Reylaan) en later The Basement (Herenstraat). In 1975 werd aan de Landstraat jeugdcentrum 't Krogt geopend, dat begin jaren negentig na de verhuizing naar Brediusweg 1 Opsessie ging heten. In 1978 schafte exploitant Jan van der Kuilen van café The Corner aan de Brinklaan een Belgisch dansorgel van Decap aan om 'levende muziek' te vervangen.

In 1984 vestigde de jazzclub Langs de lijn zich in het voormalige café Spoorzicht aan de Herenstraat. Deze club organiseerde maandelijks optredens van bekende jazz-artisten in het café, dat de naam 'Langs de lijn' overnam. Daarna vonden er nog sporadisch jazz-evenementen plaats. Vanaf 1985 vindt er jaarlijks in Spant! een jazzfestival plaats.

Popconcerten

Al in 1960 organiseerde het jeugdblad *Muziek Parade* een 'Teenagershow' in Concordia. Naast optredens van sterren als Peter en zijn Rockets en Anneke Grönloh was er een tienermodeshow en een talentenjacht aan verbonden. In 1965 en 1966 waren er beatfestijnen in de vorm van talentenjachten waarbij verschillende Gooise bands optraden. Op 5 mei 1965 was de locatie de camping De Fransche Kamp en op 30 april 1966 werd gekozen voor Sportpark Zuid. In januari 1967 en april 1968 werden beatfestijnen (met minder bands) georganiseerd in de raadhuis-kelder.

In juni 1976 werd voor het eerst op de heide nabij de hoek van de Randweg en de De Ruyterlaan een echt popconcert georganiseerd waarbij landelijk bekende bands optraden. Het kreeg de naam Heipop en zou jaarlijks herhaald worden tot en met 1982. In de laatste jaren was de locatie gelegen op de heide nabij de Randweg. De entree

concordia
 bussum telefoon 15154

MUZIEK PARADE

Nederland's grootste muziekblad voor teenagers,
 presenteert exclusief voor Nederland op
zaterdag 1 oktober, 8 uur

TEENAGERSHOW

m.m.v.:

PETER EN ZIJN ROCKETS o.a. met zijn grote
 hits „Kom van dat dak af“, „Marijke“ en
 „Laat me los“!

MISS DYNAMITE
ANNEKE GRÖNLOH met o.a. „Ma he's making
 eyes at me“

**ELECTRIC JOHNNY and his
 SKYROCKETS** — ook populair in Amerika!
THE HOVINGA BROTHERS
 en talrijke andere orkesten.

TEENAGERMODESHOW
 Teenager-mannequins presenteren het nieuwste
 op het gebied van de moderne meisjes-mode.

TALENTENJACHT
 Amateur vocalisten en -orkesten krijgen hun
 kans ontdekt te worden. 's Middags om 2 uur
 wordt er in Concordia een talentenjacht gehou-
 den, waarbij de winnaars 's avonds in de
 Teenagershow optreden.
 De finalisten uit de gehele tournee maken
 bovendien de kans, op een optreden voor de
 VARA-televisie.
 Inschrijfformulieren te verkrijgen aan de zaal
 van Concordia.

GROOT TEENAGERBAL NA

Algehele produktie: **GUUS JANSEN Jr.**
 Prijzen der kaarten (inclusief balkaarten)
 f 1.50 - f 2.50 - f 3.50. Kaarten verkrijgbaar
 aan de zaal van Concordia, Bussum, Hilversum:
 Sigmag, v. d. POEL, Groest, Hilversum.
BESPREEK TIJDIG UW PLAATSEN!

was vlakbij wat nu Heidezicht is. Er stond een melkbus voor vrijwillige bijdragen.

Heipop werd enkele jaren later opgevolgd door Spoorpop, een popconcert dat sindsdien jaarlijks op Koninginnedag door de plaatselijke horeca wordt aangeboden en dat altijd zeer goed bezocht wordt. Op Koninginnedag 2013 trad de Bussumse zangeres Julia van der Toorn er op, die in dat jaar aan de televisieprogramma 'The Voice of Holland' meedeed. Julia won deze talentenjacht, maakte sindsdien enkele albums en treedt tegenwoordig op onder de artiestennaam Julia Zahra. De Bussumse Kes van den Broek deed in 2020 eveneens mee aan 'The Voice of Holland'. Haar Marokkaans-Nederlandse duet met medekandidaat Ayoub Maach uit Huizen werd een hit: het nummer werd meer dan 3 miljoen keer gestreamd via Spotify. Spoorpop ging dat jaar niet door wegens de coronapandemie.

**Advertentie Bussumse
 Courant, 24 september
 1960**

Bronnen

J.R. Bus-Degger, 'Feesten in Bussum', in: *Contactblad Historische Kring Bussum*, jrg. 12, nr. 1, mei, 1996
 Marleen Duville en Mariet Piebes, 'Welzijnswerk voor de jeugd in de jaren '60 en '70', in: *Bussums Historisch Tijdschrift*, jrg. 26 nr. 1, januari, 2010
 Geert Jan Westenbrink, Gooisch Poparchief en tal van regionale en landelijke kranten

**Spoorpop, 2019
 (foto Spoorpop)**